

Årsrapport 2024

Miljönämnden

Stadsrevisionen

Årsrapport Miljönämnden – 2024

Framtagen av Stadsrevisionen i Helsingborgs stad

Datum: 2025-03-24

Diarienummer: 23/2024

Kontakt: stadsrevisionen@helsingborg.se

Omslagsfoto: Dennis Camitz

Innehåll

Samlad bedömning	4
Verksamhet och ekonomi.....	4
Styrning och intern kontroll.....	4
Inledning	5
Syfte och revisionsfrågor, avgränsning	5
Revisionskriterier	6
Metoder	6
Resultat av granskningen.....	7
Verksamhet och ekonomi.....	7
Uppdrag, inriktning, mål.....	7
Övrig genomförd granskning	10
Bedömning.....	10
Styrning och intern kontroll.....	11
Riskanalys och intern kontrollplan	11
Rapportering och uppföljning.....	12
Övrig genomförd granskning	12
Bedömning.....	13

Samlad bedömning

De förtroendevalda revisorerna i grupp 1 har i sin revisionsplan 2024 beslutat att genomföra en grundläggande granskning av miljönämnden. Syftet med granskningen är att bedöma om nämnden bedriver en ändamålsenlig och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande verksamhet enligt fullmäktiges mål, beslut och uppdrag samt om nämnden har en tillräcklig styrning och intern kontroll för att leva upp till verksamhetens mål, regler och föreskrifter.

I denna rapport redovisas resultat och bedömningar utifrån stadsrevisionens granskningar av nämnden 2024.

Verksamhet och ekonomi

Vår samlade bedömning är att miljönämnden i allt väsentligt bedriver en ändamålsenlig och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande verksamhet.

Vi grundar vår bedömning på att nämnden har genomfört uppdraget med tillgängliga resurser och i enlighet med kommunfullmäktiges uppdrag och inriktning för verksamheten samt att nämnden uppfyllt sina mål. Vi ser det som positivt att nämnden utöver egen inriktning och mål även tydliggör verksamhetens position och ansvar i enlighet med stadens inriktning om ett klimatneutralt Helsingborg 2030 samt genom åtgärder för att staden ska upplevas trygg och vara säker.

Vi ser ett behov av att nämnden fortsätter att utveckla sitt målstyrningsarbete i syfte att tydliggöra mätbarheten i de förflyttningar som nämnden redogör för i målanalyserna.

Styrning och intern kontroll

Vår samlade bedömning är att miljönämnden i allt väsentligt har en tillräcklig intern kontroll.

Vi grundar vår bedömning på att miljönämnden följer stadens reglemente för intern kontroll och att arbetet bedrivs systematiskt med fokus på identifierade risker. Vi ser det som positivt att nämnden varit delaktig i de åtgärder som genomförts för att stärka de processer som tidigare visat avvikelser. I likhet med föregående år bedömer vi dock att nämnden i högre utsträckning bör vara delaktig i processen vid framtagande av riskanalys. Detta för att stärka nämndens gemensamma helhetssyn över möjliga riskområden.

Inledning

Revisorerna ska enligt kommunallagen pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom styrelse och nämnder är tillräcklig.

Kommunstyrelse, nämnder och beredningar ska bedriva verksamheten i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag, beslut och riktlinjer samt lagstiftning och andra föreskrifter som gäller för verksamheten. Därtill ska styrelse, nämnder och beredningar tillse att det finns systematiskt ordnade kontroller i organisation, system, processer och rutiner samt en struktur och organisation för arbetet.

För att fullgöra uppdraget bör system och rutiner för ledning, uppföljning, kontroll och rapportering av verksamheten finnas. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag.

Den grundläggande granskningen genomförs årligen och omfattar en granskning av måluppfyllelse samt granskning av styrning och intern kontroll. Granskningen utgör en grund för de bedömningar och uttalande som revisorerna avger i revisionsberättelsen.

Granskningen utförs av revisionskontoret på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i revisorsgrupp 1. Uppdraget ingår i revisionsplanen för 2024.

Syfte och revisionsfrågor, avgränsning

Syftet med granskningen är att bedöma om nämnden bedriver en ändamålsenlig och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande verksamhet enligt fullmäktiges mål, beslut och uppdrag samt om nämnden har en tillräcklig styrning och intern kontroll för att leva upp till verksamhetens mål, regler och föreskrifter.

Granskningen syftar också till att genom strukturerade dialogmöten med nämndens presidium, lyfta fram nämndledamöternas roll och ansvar för väsentliga styrprocesser inom sina ansvarsområden.

Den grundläggande granskningen omfattar följande revisionsfrågor:

- Vidtar nämnden tillräckliga åtgärder för att uppnå fastställda mål avseende verksamhet och ekonomi?
- Säkerställer nämnden att styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten är tillräcklig?

Utöver ovan har särskild granskning genomförts inom ramen för den grundläggande granskningen. För 2024 avser det följande områden:

- Redogörelse över nämndens arbete med innovation i enlighet med stadens inriktning.
- Uppföljning av granskning av inköp och upphandling (2022)

Granskningen avser miljönämnden.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för den grundläggande granskningen utgörs av:

- Kommunallagens 6 kap § 1 och § 6,
- Nämndens reglemente,
- Relevanta styrdokument och fullmäktiges mål och beslut som berör miljönämnden.

Metoder

Granskningen har skett genom dokumentstudier av plan för mål och ekonomi, verksamhetsplan, internbudget, dokumenterad riskanalys, plan för uppföljning av intern kontroll, årsresultat av uppföljning av intern kontroll, uppföljningar av ekonomi och verksamhet (ekonomirapporter, delårsrapport, årsredovisning), samt protokoll och underliggande handlingar.

Granskningen har även innefattat intervjuer med tjänstepersoner med särskilt ansvar för förvaltningens processer som rör mål, intern kontroll och ekonomi.

Dialogmöte har genomförts med nämndens presidium under hösten 2024.

Årsrapporten har faktakontrollerats av förvaltningen.

Resultat av granskningen

Nedan redovisas resultat utifrån revisionsfrågorna som berör området verksamhet och ekonomi samt styrning och intern kontroll.

Verksamhet och ekonomi

Uppdrag, inriktning, mål

Nämnden ska följa stadens inriktningar för att Helsingborg ska;

- öka innovationskraften för att säkra en effektiv välfärd,
- upplevas tryggt och vara säkert,
- ha en hög sysselsättning där fler kommer i arbete och
- vara en stad med hög livskvalitet som siktar på klimatneutralitet 2030.

Nämndens **uppdrag** är att möjliggöra god hälsa och en miljö- och klimatomställning i Helsingborg.

Nämndens **inriktning** är att engagera invånare, näringslivet, akademien och föreningar i klimatomställningen och arbeta för god vattenstatus. Bidra till trygghet och medverka till sund konkurrens genom tillsyn, kontroll och myndighetssamverkan. Tillsammans med andra aktörer vidareutvecklar vi miljö- och klimatundervisning och kommunicerar kring miljömässig hållbarhet till invånare, närings- och föreningsliv.

Nämnden har i enlighet med fullmäktiges anvisningar analyserat sitt arbete utifrån inriktningen med fokus på tre områden; engagera invånare, näringslivet, akademien och föreningar i klimatomställningen; arbetet med god vattenstatus, samt arbetet med trygghet och sund konkurrens. Fokusområdena har även spårbarhet till stadens inriktningar.

En central del i fullgörandet av nämndens uppdrag under 2024 har varit att miljönämnden under 2024 haft ansvar för framtagande av stadens klimat- och energiplan (KEP) 2025–2030. Planen antogs av kommunfullmäktige i december 2024. Beslutet innebär också att ansvar för samordning av genomförande, uppföljning och återrapportering av planen åligger miljönämnden.¹

I klimat- och energiplanen beskrivs dess syfte vara att driva förändring och utveckling. Planen anger Helsingborgs mål och förflyttningar för målsättningen om ett klimatneutralt Helsingborg 2030, och är en viktig del i det långsiktiga arbetet för

¹ Kommunfullmäktige 17 december 2024, § 162.

stadens vision. Miljönämnden har därför under året gett sin förvaltning i uppdrag att ta fram ett systemstöd för planering, analys och uppföljning av stadens arbete enligt KEP 2025–2030. Nämnden ska även upprätta en klimatinvesteringsplan.

Utåtriktade aktiviteter till invånare och företag som redovisas är klimatavtal, klimatfond och klimatdialoger. I årsbokslutet redovisar nämnden också samarbeten inom klimatområdet med akademi och branschorganisationer. Nämnden uttrycker en oro i årsbokslutet över att engagemangsarbetet i civilsamhället går långsamt och avser därför genomföra flera insatser kopplade till den nya klimat- och energiplanen framöver.

Nämndens ansvarsområde innefattar även myndighetsutövning med tillsyn av näringsverksamheter, som är en viktig faktor för att Helsingborg ska upplevas tryggt och säkert. Nämnden beskriver insatser i samverkan med andra myndigheter som effektiva verktyg. I redovisningen av nämndens nyckeltal framgår att antalet insatser som utförts inom myndighetssamverkan ökat jämfört föregående år.

Kommunfullmäktige har inte tilldelat miljönämnden något **särskilt uppdrag** för 2024. Dock beslutade fullmäktige inom ramen för mål och ekonomi 2024 att tilldela miljönämnden 1 miljon kronor i extra medel för att inrätta en klimatneutralitetsfond, *"i syfte att både uppmärksamma som välkomna goda idéer och initiativ från civilsamhället som bidrar till ett klimatneutralt Helsingborg 2030."*²

I intervju bedömer miljöförvaltningen att initiativet med klimatfonden (publikt namn på klimatneutralitetsfond) har fått en god respons i samhället och att upprättade kommunikationsinsatser verkar ha nått ut till helsingborgarna. Miljöförvaltningen har haft dialog och utbyte med de förvaltningarna i staden som redan hanterar olika typer ansökningar för stöd och priser, för att så effektivt som möjligt få en process på plats för att börja använda fonden. Två ansökningsperioder har hållits under 2024.

Nämndens mål

Miljönämnden beslutade den 21 mars 2024 (§ 23) att föreslå kommunfullmäktige att ändra utformningen av nämndens mål till att få ett tydligare anslag på de effekter som nämnden vill uppnå. Kommunfullmäktige fastställde förslaget den 21 juni 2024 (§ 71) och miljönämndens mål formulerades till:

- Miljönämnden verkar för en ökad energihushållning och användning av förnybara bränslen för en minskad klimatpåverkan.
- Genom dialoger med invånare ökar miljönämnden kunskapen om utsläpp som påverkar klimatet negativt och får fler att bidra till omställningen mot klimatneutralitet.

² Kommunfullmäktige 14–15 juni 2023, § 99.

- Genom att fokusera livsmedelskontrollen på vissa livsmedel har förekomst av livsmedelsbedrägerier minskat.

Nämnden redovisar att den uppnår alla tre mål för året. Vi noterar dock att nämnden, i och med omformuleringen av sina mål, inte tydligt uttrycker tydliga kvantitativa måtvärden för bedömning av måluppfyllelsen i formuleringarna.

I målet att verka för en ökad energihushållning lämnar nämnden en analys av såväl kvalitativ som kvantitativ måluppfyllelse. Här framkommer i målanalysen att det har varit nämndens mål vara att genomföra 30 tillsyner och 38 har utförts.

I målet att genomföra dialoger med invånare lämnar nämnden en kvalitativ analys utifrån arbetet inom målet, men det saknas uppgift på målvärde som visar på vilket sätt målet är uppnått. Det är positivt att nämnden genom sin kvalitativa analys kan peka ut behov av att genomföra fortsatta åtgärder, men det ger ingen vägledning om graden av måluppfyllelse.

Även i målet avseende livsmedelskontrollen lämnar nämnden en kvalitativ analys utifrån arbetet inom målet, men det saknas uppgift på målvärde som fastställer på vilket sätt målet är uppnått. Målet uttrycks som att fokus på vissa livsmedel minskar förekomsten av livsmedelsbedrägerier. Nämnden konstaterar avvikelser i 16 av 36 granskade produkter. Det framgår inte att livsmedelbedrägerier skulle ha minskat och sambanden framkommer inte tydligt i målanalysen, som lyfter fram ökad effektivitet, kunskapsdelning och kompetenshöjande effekter i organisationen som utfallet.

Notering utifrån redovisning av nyckeltal

Miljönämnden tillhandahåller miljöutbildning för skolelever och redovisar i årsbokslutets nyckeltal att antalet elever (15 600) som deltagit i årets verksamhet är cirka 2 600 lägre än året innan. Detta förklaras av att kursplanen ändrats vilket inneburit att det finns en årskull som redan deltagit i utbildningen i en lägre årskurs och därför har "stått över" 2024.

Företrädare för både miljönämnden och miljöförvaltningen beskriver att det sker en löpande återkoppling till nämnden avseende mål och uppdrag. I dialogmöte betonar miljönämnden att den är noga med att tidsätta alla typer av uppdrag till förvaltningen för att säkerställa att återkoppling lämnas i enlighet med nämndens behov.

Ekonomiska mål

Miljönämnden har tilldelats cirka 47,7 mnkr i budget för året samt erhållit cirka 24,8 mnkr i intäkter. I årsbokslutet redovisar nämnden ett resultat på 902 tkr, vilket framför allt förklaras av att miljöförvaltningen under hösten haft en tillförordnad miljödirektör ur den egna chefsorganisationen. Nämnden har inte heller till fullo förbrukat medel avsatta för innovation och särskilda utredningar. Nämnden har inte redovisat några investeringsprojekt för 2024 och det finns heller inte något projekt noterat i

investeringsplan 2025 till 2030. Nämnden får skriftlig redovisning utifrån den ekonomiska uppföljningen tre gånger om året, vid tertial 1, tertial 2 och vid årsbokslut.

Som beskrivits ovan fick miljönämnden i fullmäktiges budgetbeslut för 2024 tilldelat en miljon kronor för att upprätta en klimatneutralitetsfond. Hela summan förordades vara utdelningsbar, varför nämnden har hanterat kostnader för projektledning, administration och kommunikation av fonden inom ordinarie ram.

Övrig genomförd granskning

Redogörelse över nämndens arbete med innovation

Helsingborgs stad har en inriktning som innebär att staden ska öka innovationskraften för att säkra en effektiv välfärd. Miljönämnden har en struktur för att fånga upp innovativa idéer av förvaltningens medarbetare. Medarbetare som har idéer och initiativ som ska provas kan söka särskilda medel på förvaltningen. Innovationsprojekten ska ha bäring i nämndens uppdrag och i verksamhetssystemet Stratsys finns effektmål uppsatta för respektive innovationsprojekt/initiativ.

Vid tiden för årsbokslutet fanns två pågående innovationsprojekt:

- Nya metoder för att motivera till mer vardagscykling och cykelpendling.
- Konstgjort rev i Oceanhamnen som dels har betydelse för livet i vattnet, men som också skapar en relation mellan invånare och havet, vilket syftar till att minska nedskräpningen.

Utifrån nämndens perspektiv inkluderas även invånarnas idéer för innovation och initiativ genom att de kan söka stöd ur klimatfonden. Under 2024 har Klimatfonden stöttat 11 projekt initierade av invånare och ideella föreningar.

Miljönämnden har haft 500 tkr avsatt för innovationsinitiativ under 2024. Endast 52 tkr har ianspråktagits. Nämnden lyfter i dialog att en förklaring är att det har funnits initiativ där det inte gått att komma vidare, eller som har behövt pausas, eftersom det inte funnits tillräckliga resurser hos samverkanspartners, till exempel inom stadens övriga nämnder. Nämnden ser behov av stärkt samverkan och gemensam planering inom stadens organisation för att få full effekt i innovationsarbetet.

Bedömning

Vår samlade bedömning är att miljönämnden i **allt väsentligt** har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi grundar bedömningen på att nämnden i enlighet med stadens anvisningar har lämnat en analys av nämndens uppdrag och inriktning. Analysen pekar också på åtgärder som behövs för en fortsatt förflyttning. Vidare konstaterar vi att nämnden redovisar att de uppfyller sina mål.

Vi ser dock ett behov av att nämnden fortsätter att utveckla sitt målstyrningsarbete i syfte att tydliggöra mätbarheten i de förflyttningar som nämnden redogör för i målanalyserna. Av årsbokslutet är det inte helt tydligt vilka mätvärden som avgör att nämndens mål bedöms som uppnådda.

Vi ser det som positivt att nämnden utöver egen inriktning och mål även tydliggör verksamhetens position och ansvar i enlighet med stadens inriktning om ett klimatneutralt Helsingborg 2030 samt att staden ska upplevas trygg och vara säker.

Styrning och intern kontroll

Riskanalys och intern kontrollplan

I stadens reglemente för intern kontroll tydliggörs ansvaret för den interna kontrollen. Nämnden har det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde och ska upprätta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen.

Vi noterar att miljönämnden inte deltar i riskanalysarbetet. Enligt uppgift i dialogmöte med nämndens presidium motiveras det med att frågan kommer upp på beredningsmöten och gruppmöten. Presidiet uppfattar det som att dessa kanaler är väl fungerande och tillräckliga för uppgiften. Miljöförvaltningen beskrivs av presidiet ha ansvaret att hämta in synpunkter i denna process och håller även en löpande förteckning/bruttolista över ärenden/arbeten/frågor som lyfts av de förtroendevalda. Presidiet betonar att nämnden är noga med att tidsätta de åtgärder som nämnden beslutar eller efterfrågar av förvaltningen.

Miljönämnden antog intern kontrollplan för 2024 i november 2023.³ De högsta riskerna kopplades till nämndens myndighetsutövning och har genererat granskningspunkter gällande behörighet att fatta beslut om nedsatt avgift och sanktionsavgift samt om säkerheten och tillträde till nämndens lokaler. Därtill har risker identifierats för uppföljning avseende representation, bildhantering i förhållande till GDPR samt användning av förvaltningens fordon.

Miljöförvaltningen uppger i intervju att den vid införande eller revidering av rutiner och processer i verksamheten vanligtvis upptar dessa för uppföljning genom intern kontroll för att säkerställa att rutinen/processen fungerar som avsett, även om analysen visar på en låg risknivå.

³ Miljönämnden 23 november 2023, § 75.

Rapportering och uppföljning

Resultatet av uppföljningen av den interna kontrollen, med utgångspunkt från antagen plan, ska enligt reglementet för intern kontroll rapporteras skriftligen till nämnden minst en gång per år. Vi noterar att uppföljning av intern kontrollplan 2024 redovisades för miljönämnden i februari 2025.⁴

Resultatet visar på att utfallet i fyra granskningspunkter bedöms som lindrigt och i en granskningspunkt är utfallet försumbart. Miljönämnden har beslutat om åtgärder i samtliga granskningspunkter för att förstärka eller förtydliga information och rutiner i verksamheten.

Uppföljning av åtgärder från 2023 års interna kontroll

I uppföljning av den interna kontrollen 2023 framkom att det fanns behov av bättre rutiner för regelbunden registervård, samt förtydligande av rutiner för tidredovisning och deldebitering kopplat till tillsynsärenden.⁵ Miljöförvaltningen har redovisat att det under 2024 utvecklats ett systemstöd genom ett verktyg i beslutstöd för att kontinuerligt följa upp att ärenden hanteras enligt rutin.

Miljönämnden har tidigare följt upp efterlevnaden av rutiner för representation inom ramen för sin interna kontroll. I uppföljningen för 2023 konstateras att kunskapen brister om vilken information som behöver anges i ett fakturaunderlag vid representation. Uppföljningen konstaterade att en tydligare instruktion behövs och att ekonomihandboken kan utvecklas med fler exempel. Miljöförvaltningen har redovisat att nya riktlinjer för förvaltningen har tagits fram under 2024 och ska börja gälla från och med första januari 2025. Parallellt med framtagandet av nya riktlinjer har förvaltningen enligt uppgift genomfört utbildningsinsatser.

Övrig genomförd granskning

Uppföljning av granskning av inköp och upphandling (2022)

2022 gjorde stadsrevisionen en granskning avseende inköp och upphandling där merparten av stadens nämnder ingick. Miljönämnden ingick i granskningen avseende inköp och upphandling och resultatet redovisades inom ramen för stadsrevisionens årsrapport för miljönämnden 2022. Utifrån de resultat som då framkom har en uppföljning genomförts i november 2024 om hur nuläget ser ut i miljönämnden.

Nämnden redovisar i ett skriftligt svar att:

- inköpsorganisationen med utsedd inköpssamordnare är oförändrad sedan granskningen genomfördes. På förvaltningen finns framtagna

⁴ Miljönämnden den 13 februari 2025, § 9.

⁵ Miljönämnden den 15 februari 2024, § 13.

rutinbeskrivningar och lathundar för hantering av inköp och upphandling som är tillgängliga via intranätet.

- miljöförvaltningen genomför uppföljning av avtalstrohet en gång i månaden för att identifiera brister. Rutinen är oförändrad sedan granskningen 2022.
- När det gäller uppföljning av ingångna avtal så har miljönämnden få egna sådana (behoven inryms i stadsgemensamma avtal). I de fall det finns egna ingångna avtal finns en uttalad ansvarig för avtalet och dess uppföljning. Rutinen är oförändrad sedan granskningen 2022.
- det finns rutiner för direktupphandling. För belopp under 100 tkr finns lathund och mallar som ska användas. För belopp högre än så säger rutinen att inköpssamordnaren alltid ska vara involverad. Det sker dock relativt få direktupphandlingar inom miljönämnden, då de stadsövergripande avtalen ofta är tillräckliga för nämndens behov. Rutinen är oförändrad sedan granskningen 2022.

Bedömning

Vår samlade bedömning är att den interna kontrollen **i allt väsentligt** varit tillräcklig.

Vi grundar vår bedömning på att miljönämnden följer stadens reglemente för intern kontroll och att arbetet bedrivs systematiskt med fokus på identifierade risker. Vi ser det som positivt att nämnden varit delaktig i de åtgärder som genomförts för att stärka de processer som tidigare visat avvikelser.

I likhet med föregående år bedömer vi dock att nämnden i högre utsträckning bör vara delaktig i processen vid framtagande av riskanalys som ligger till grund för den plan som antas. Detta för att stärka nämndens gemensamma helhetssyn över möjliga riskområden.

Utifrån den uppföljning som genomförts av granskning av inköp och upphandling bedömer vi att miljönämnden i allt väsentligt har säkerställt att det finns ändamålsenliga rutiner för inköp och upphandling.